

Príhovor starostu:

Vážení spoluobčania, máme koniec augusta a žiakom skončia letné prázdniny. Ich pohyb v obci cez deň poklesne, rovnako ako pohyb aut smerujúcich na chaty v našej doline. Je však stále potrebné dávať pozor pri pohybe po miestnych komunikáciách, lebo veľmi málo vodičov rešpektuje rýchlosť v obci a v obytných zónach. Toto porušovanie rýchlosti je aj zo strany našich vlastných občanov. Preto prosím vodičov o toleranciu voči chodcom, keď nemáme chodníky a miestne komunikácie sú úzke. Rešpektovať treba v obytných zónach, že chodec má prednosť pred autom.

Upozornenie: V okolí našej obce, ako i v okolí susedných obcí sa stále pohybujú medvede a pri pocite ohrozenia môžu byť agresívne voči svojmu okoliu. Najmä v prípade, ak sú vystavené prekvapeniu so stretnutia s človekom. Preto sa nepohybujte v skorých ranných hodinách a večerných hodinách mimo územie obce. Pri pohybe cez deň v prírode nevstupujte do húštin, kde môže byť medveď schovaný. Dávajte svojim hlasom, alebo klepotom palicou medveďovi na vedomie, že v prírode nie je sám. V okolí obce sa pohybujú aj diviaky a tie tiež môžu byť nebezpečné pre ľudí, pokiaľ sú prekvapené blízkosťou človeka a cítia sa ohrozené.

Odpad: Od začiatku mesiaca august 2023 sa zber drevín presunul do priestoru obecného kompostoviska, na konci Šinglovského. Problém však máme s nedovoleným umiestňovaním konárov na „Starom konci“, kde dochádza i k zhadzovaniu konárov dole svahom a je ohrozovaný tok Klôkotky. Pritom sa jedná o súkromné pozemky našich spoluobčanov a pokiaľ nenastane náprava budeme musieť zrušiť aj paletové kompostéry, aby sa neznečistovali ich súkromné pozemky. Pre rok 2024 je treba počítať s nárastom poplatkov za komunálne odpady, keď to čo firma u nás vyzbiera pôjde ešte na separačnú linku a za toto separovanie bude treba zaplatiť. Preto je potrebné vyseparovať už v domácnostiach čo najviac zložiek odpadov.

Odpad lístia, trávy, buriny, machu je možné vozit' na malé obecné kompostovisko. Tento zelený odpad sa ukladá tak, že sa odtiahne plachta a dovezený kompostovateľný materiál sa uloží na už tam sa nachádzajúci materiál a opätovne sa zakryje plachtou. Brána kompostoviska sa musí uzatvoriť, aby sa zabránilo vstupu zveriny do areálu kompostoviska. Kompostovisko a súčasne aj zberné miesto drevín nie je určené pre dovoz hnoja. Ak máte hnoj od domácich zvierat, musíte sa dohodnúť s občanmi ktorí majú ornú pôdu, kedy a kde im ho môžete doviesť. Problém je, že niektorí občania nám opakovanne vozia zelený odpad na zberné miesto pre chatárov a musíme ho prevážať na kompostovisko. Preto tu bude opäť osadená fotopasca na identifikovanie osôb ktoré to spôsobujú.

Zber: nábytku, sedačiek, matracov, kobercov, perín, starých nepoužiteľných odevov, obuvi, pneumatík, obalov z farieb a riedidiel, plastové nádoby so starým motorovým olejom, elektroniku (PC, monitory, televízory, chladničky, mrazničky, rádia, vysávače, staré lustre, ručné elektrické náradie), staré autobatérie, odpady železa, ako i iné veľkoobjemové odpady (nie však stavebné odpady) môžete privážať na dočasné zberné miesto „školský dvor“ na Vršku, ale je potrebné si dohodnúť termín so starostom, pre sprístupnenie dvora (odmoknutie brány alebo bráničky).

Drobné stavebné odpady, **z opráv v domácnosti**, obec prevezme od občanov na základe telefonickej dohody so starostom obce, ktorý určí miesto kam bude odpad občanom dovezený. Odpady vzniknuté **pri výstavbe a rekonštrukcii** domu si musí stavebník odvieť sám na zberný dvor OZO, a.s. (zberný dvor pri Svätom Kríži – Jurky) a za tieto odpady zaplatiť poplatok. Alebo si zabezpečiť odvoz stavebnej sute na dvor firmy Prima stavebniny, kde tiež zaplatí poplatok podľa váhy stavebného odpadu.

Ďakujeme všetkým občanom, ktorí správne separujú odpady. Pomôcku, ako správne triediť, máme stále zverejnenú na webovej stránke obce, kde je uvedené ktoré odpady je nutné separovať a kde ich umiestňovať. V prípade záujmu si môžete prevziať papierový výtlačok pomôcky správnej separácie na obecnom úrade.

Fotovoltaické panely, solárne systémy, tepelné čerpadlá:

Občania sa spytujú prečo obec nedá na svoje budovy fotovoltaické panely, čím by sa ušetrilo na poplatkoch za elektrickú energiu a plyn. Dôvodom je to, že pre firmy však energetické spoločnosti neponúkajú tzv. virtuálnu batériu. Teda cez deň, keď sa nespotrebuje vyrobená elektrická energia môže sa prebytok odovzdať do verejnej elektrickej siete a v noci ju späť použiť. To je umožnené pre domácnosti a len obmedzenej miere. Elektrickú energiu obec potrebuje na verejné osvetlenie a v zimnom období na vykurovanie. Vtedy však fotovoltaickej panely elektrickú energiu produkujú veľmi málo.

Fotovoltaické panely využijú len cca 20% dopadajúcej slnečnej energie a preto na výrobu elektrickej energie treba ich väčšiu plochu. V našich podmienkach, je menší počet slnečných dní ako i doba slnečného žiarenia je kratšia než na južnom Slovensku. Pri návratnosti nákladov je potrebné počítať s 8 až 10 rokmi.

Kultúrny dom a materská škola boli rekonštruované v roku 2020 a nie je možné na tieto budovy osádzať žiadne zariadenia, aby platila 5 ročná záruka na krytinu. Okrem váhy stojanov a panelov (a ich uchyteniu do strechy proti vetru) by v zimnom období zostával sneh na paneloch aj na streche dlhú dobu. Vyhodnocovali sme stav, ako by sme vedeli využiť vyrobenú elektrickú energiu, ak dáme fotovoltaické panely napr. na dom smútku. Vyrobenú elektrickú energiu v tomto objekte však nevieme spotrebovať v dobe keď je vyrobená. Ak by obec mala inštalovať batériové úložisko - robiť zmenu napätia a potom podľa potrieb meniť energiu na 230V – stáva sa získaná energia veľmi drahou. Drahšou než z verejnej elektrickej siete.

Pre prevádzku materskej školy potrebujeme teplú vodu v školské dni a fotovoltaické panely v zimnom období (od polovice októbra do začiatku marca) vyprodukovujú v našich podmienkach veľmi málo elektrickej energie. V letnom období je materská škola skoro dva mesiaca zatvorená. Preto sa nám ani tu investícia do fotovoltaických panelov pre ohrev teplej vody neoplatí.

Tepelné čerpadlá vzduch/voda sa v našich klimatických podmienkach neoplatí montovať a prevádzkovať. V čase, keď potrebujeme teplo na vykurovanie vyrobiť, je vonku chladno a vtedy je účinnosť zariadenia veľmi nízka. Preto aj výrobcovia zariadení nedoporučujú tieto zariadenia do našich klimatických podmienok a najmä nie keď máme takmer celú obec splynofikovanú. Pokiaľ v budúcnosti narastie cena plynu, narastie i cena elektrickej energie a potom bude potrebné sa rozhodnúť na aké vykurovanie objektov prejsť.

Občanom, ktorí potrebujú doma celoročne denne teplú vodu, sa oplatí dať si montovať fotovoltaické panely (potreba mať správne orientovanú strechu), ale ešte efektívnejší je klasický slnečný kolektor kapalina/voda. Musí však počítať s tým, že pre akumulovanie teplej vody je potreba mať doma minimálne 200 až 300 litrovú nádrž, čo si vyžaduje priestor a prepojenie na vodovodné rozvody v dome.

Obecné nákladné vozidlo: Poslanci a starosta obce vyhodnotili stav využívania obecného nákladného vozidla – AVIA valník, ktoré nie je stavané na pohyb mimo spevnených ciest. Vozidlo má už 37 rokov, ročne sa musíme ročne vykonávať STK, nevieme však za vozidlom ťahať protipovodňový vozík, musíme tiež platiť nájom za garáž a pritom vozidlo využívame 5 až 7 dní do roka. Preto vozidlo AVIA bude odpredané. Požiadali sme o príspevok z environmentálneho fondu, keď by nové vozidlo bolo využívané hlavne v oblasti odpadového hospodárstva v obci. Malo by ísť o nákup modernejšieho terénneho vozidla s dvojkabínkou (pre 6 -7 osôb), s ložnou plochou a ťažným zariadením.

Budova základnej školy na Vršku: bola postavená pred rokom 1935. V roku 1973 prešla rekonštrukciou len bytová časť (ústredné kúrenie, WC, kúpeľňa, vybudovanie žumpy), vtedy prebehla aj výmeny krytiny na celej budove. Stavba má teda vek viac než 88 rokov. Riešila sa otázka možného využitia budovy, s ohľadom na jej vek, výšku budovy a jej konštrukciu. Miestnosť triedy, chodba a kabinet v školskej časti majú výšku

4 metre, výška miestností bytu je 3 metre, výška základov na južnej a západnej strane dosahuje 2 metre. Výška krovu na celej budove je 4,5 metra, keď úprava strechy na podkrovné miestnosti sa nedá realizovať. Bráni tomu konštrukcia krovu a povala. Povala školy aj bytu je z drevených trámov, z oboch strán sú nabité dosky. Z vrchnej strany je na doskách vrstva nasypanej hliny, na spodnej strane je nabitý rákos a vápenná omietka. Nie je tam žiaden iný izolačný materiál. Pri celkovej výške budovy 10 metrov je k dispozícii len jedno podlažie a ďalšie sa nedajú za prijateľnú cenu vybudovať. Rekonštrukcia budovy je vysokonákladová. Preto je efektívnejšie (finančné náklady a čas) zbúrať celú budovu a na jej mieste postaviť nový objekt, kde by sa mohlo vybudovať na tej istej ploche a v rovnakej výške niekoľko bytových jednotiek, resp. polyfunkčný objekt. Starosta obce preto spracoval projekt na vybavenie búracieho povolenia. Búranie budovy by sa previedlo v roku 2024, keď i tu je potrebné zabezpečiť financie na objednanie strojov potrebných na rozobratie budovy, separáciu materiálu a odvoz odpadov. V súčasnej dobe sa už nemôže materiál z búraných stavieb priamo umiestňovať na skládky, ale sa musí upraviť. Škridla, tehla a betón sa musí rozdrviť a potom je možné získaný materiál využiť do podkladov ciest a chodníkov. Drevo chemicky upravené (dvere, okná, podlahové dosky s nátermi) sa musí štiepkovať a použiť len vo veľkých spaľovniach. Len zemina a kameň sa môže priamo využiť na zásyp starej vozovej cesty, kde povolenie vybavil starosta už pred 4 rokmi. Do doby demolácie budovy bude vedenie obce riešiť otázku: aká nová budova bude na uvoľnenom mieste postavená, keď by to malo byť pre našich občanov, ktorí potrebujú byty. Uvažovalo sa aj o zariadení pre seniorov, kde ale pri malej ubytovacej kapacite zariadenia by boli vysoké náklady na prevádzku a naša obec by to nedokázala financovať.

Parkovacia politika vy obci: obecné zastupiteľstvo sa musí zaoberať spôsobom parkovania motorových vozidiel v obci. Dôvodom je pribúdanie počtu motorových vozidiel v každej domácnosti. Vlastníci vozidiel neriešia parkovanie vo svojich dvoroch, ale žiadajú od obce parkovacie plochy. Obec má však len určité parkovacie kapacity, nemôže ani všetky zelené plochy zrušiť a nahradiť ich spevnenými plochami. Parkovacie plochy obce by mali slúžiť pre občasné parkovanie návštevníkov a pre občanov len počas prác vo dvore (kde by mali parkovať vozidlá) a napríklad v zimnom období keď sa nedá k niektorým domom prísť s vozidlom (ani za pomoci reťazí) a potrebujú preto parkovať na verejných miestach. Znamená to, že poslanci musia vyriešiť parkovacu politiku v obci a to aj za cenu poplatkov na verejných spevnených plochách. Musí sa vyriešiť i problém parkovania rôznych typov vozidiel ktoré sú využívané na podnikanie a vlastníci ich parkujú na verejných plochách. Sú i prípady, keď svahové podmienky bránia využívaniu vlastných dvorov, ale obec nemôže hľadať riešenie pre tieto prípady, to si musia vyriešiť vlastníci aut s vlastníkmi iných vhodných pozemkov na parkovanie. Obec síce v spracovávanom územnom pláne rieši kde by sa mali stavať garáže, ale obec nebude riešiť vlastnícke vzťahy. To si musia vyriešiť záujemcovia o parkovacie plochy s vlastníkmi pozemkov (nájom, odkúpenie). Ak má obec náklady s úpravou a údržbou parkovacích plôch, tak potom bude od osôb využívajúcich tieto plochy požadovať aj úhradu primeraných poplatkov. Parkovanie na nepovolených miestach – nedostatočná prejazdná šírka, parkovanie čiastočne na zelenej ploche - bude potom pokutované. No a parkovanie nákladných vozidiel a vozidiel živnostníkov na verejných plochách bude zakázané. K parkovacej politike bude možné aby sa občania vyjadrili na pripravovanej obecnej schôdzi v mesiaci október 2023.

Výkupcovia kovov: v obci sa náhodným spôsobom pohybujú osoby, ktoré ponúkajú odkúpenie odpadov kovov (železo, meď, hliník, káble). Nejedná sa o oficiálne pojazdné výkupne, s príslušným oprávnením. Tieto osoby sa pod rúškom výkupu kovov pohybujú po celom území obce a obhliadajú si priestory dvorov a vecí na uliciach. Dochádza ku krádežiam rôznych materiálov z obce, ktoré dokážu tieto osoby speňažiť. Do nášho katastra dovážajú tiež rôzne odpady a obec musí zabezpečiť ich likvidáciu - odvoz na skládku, keď poplatky idú na úkor našich občanov a chatárov. Chránme si preto obecný aj súkromný majetok.

Kosenie pozemkov: Veľkým rizikom zaburinenia pozemkov je aj šírenie semien alergénov, často inváznych rastlín, ktoré najmä našim najmenším, ako i starším občanom spôsobujú veľké zdravotné riziká.

Vzhľadom na veľký počet pozemkov, kde burina dorastá do značných výšok, semenia sa na nej rastliny, ktorých výtrusy a semená sa šíria do okolia a znehodnocujú priľahlé pozemky. Obec Jakubovany vyzýva občanov a majiteľov nehnuteľností na starostlivosť o svoje nehnuteľnosti, v tomto prípade na vykosenie zaburinených pozemkov. Vlastník je zodpovednou osobou a musí písomne urgovať toho komu plochu prenajal, aby plnil povinnosti súvisiace so starostlivosťou o prenajaté plochy.

Aby sa zabránilo tomuto nežiaducemu stavu, žiadame vlastníkov (užívateľov) pozemkov na realizáciu opatrení proti šíreniu burín, príp. inváznych rastlín a náletových drevín, čo spočíva najmä v **pravidelnom udržiavaní trávnatých plôch ich kosením v čase pred kvitnutím (najmenej 2x do roka v termínoch máj - september), čím sa zabráni ďalšiemu šíreniu burín a škodcov a zmiernia sa nežiadúce účinky pre alergikov.**

Zákon č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ukladá podľa § 3 ods. 1 písm. b) vlastníkom, nájomcom a správcom poľnohospodárskej pôdy povinnosť predchádza výskytu a šíreniu burín na pozemkoch.

Na tie pozemky, ktoré sú zaburinené a nebudú udržiavané, môže byť podaný podnet na príslušný Okresný úrad Liptovský Mikuláš na začatie konania vo veci nedodržiavania platných právnych predpisov.

Zlepšenie informovanosti občanov o diani v obci:

Starosta a poslanci obce v záujme lepšieho informovania občanov, chatárov a chalupárov zavádza skúšobnú prevádzku novej aplikácie „Munipolis“, kde je možnosť vybrať si možnosť ako chce osoba dostávať informácie. Jedná sa o zasielanie klasickej SMS, zasielanie e-mailovej správy, správy cez stránku facebook obce, alebo po stiahnutí aplikácie priamo zaslanie správy na svoj mobil. Záujemcovia si môžu samostatne zadať požiadavku ako chcú správy dostávať a z akej oblasti. Alebo pokiaľ to niekto nezvládne môže požiadať na obecnom úrade o pomoc, kde zabezpečíme zadanie potrebných údajov do systému. Občan môže kedykoľvek zmeniť nastavenie, alebo zrušiť príjem správ.

Nápisy na objektoch v majetku obce a na súkromných budovách: od polovice mesiaca jún do polovice augusta sme v obci zaznamenali rôzne nápisy (nádoby na separované odpady, na zastávkach, na tribúne v parku a lavičkách, preliezkách, na mantineloch umelého ihriska, na tribúne ihriska, v detskom parku pri hasičskom dome, na škole na Vršku, na budove Jednoty, na garážach, na humne). Podobné nápisy boli objavené aj na ihrisku v obci Liptovský Ondrej. Teda ich kreslenie robí mládež z týchto dvoch obcí, keď k tomu používa fixy „graffiti“. Žiadame rodičov, aby si preverili u svojich detí, ktoré chodia bez nich po obciach, ktoré z nich to kreslia a radšej sa prihlásili na obecnom úrade skôr než Policajný zbor SR bude prípad prešetrovať ako poškodzovanie verejného majetku, keď bude predvolávať postupne všetkých rodičov s deťmi. Keďže to spôsobujú maloleté osoby sú za to trestne zodpovedný rodičia detí.

Vstup na Baranec: V sobotu 19.08.2023 sa uskutočnil 21 ročník výstupu na Baranec z obce Jakubovany. Podľa vrcholových fotografií vystúpilo na vrchol 112 osôb. Po zostupe bola možnosť občerstviť sa, keď boli podávané halušky a ako nápoj pivo alebo kofola. Občerstvenie bolo pre všetkých záujemcov, teda nielen tých čo boli na Baranci, ale i tých ktorí prišli len pozrieť k chate „Jarabinka“. Pre záujemcov bola možnosť zakúpiť si medailu z 21.ročníka výstupu na Baranec a tým podporiť túto akciu. Fotografie z akcie sú zverejnené na webovej stránke obce, v časti fotogaléria. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili do tejto akcie.